महाराष्ट्र दुय्यम सेवा अराजपत्रित, गट-ब मुख्य परीक्षा 2022
पेपर क्रमांक 2 - राज्य कर निरीक्षक

2022

दि. १४ ऑक्टोबर, 2023

संच क्र. **A**

प्रश्नपुस्तिका – II Z17

सामान्य क्षमता चाचणी व पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक BOOKLET NO. 501421

एकूण प्रश्न : 100

वेळ : 1 (एक) तास **एकूण गुण : 200**

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत **100** अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा–क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा–क्रमांक								

केंद्राची संकेताक्षरे — शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तर–क्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्न–क्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नांकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही. एकापेक्षा जास्त उत्तरे नमूद केल्यास ते उत्तर चुकीचे धरले जाईल व त्या चुकीच्या उत्तराचे गुण वजा केले जातील.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरांसाठी 25% किंवा 1/4 गुण वजा/कमी करण्यात येतील."**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम–82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा.

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

SEAL

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

1. ढोमेला भेट दिली तेव्हा, ढोमेचे चलन झ्झेस, न्नेस, म्मेस व हिर्रस या चार प्रकारच्या नाण्यांचे बनलेले आहे असे मला आढळले. मला सुरुवातीला प्रत्येक नाण्याच्या सापेक्ष किंमतीची काहीही कल्पना नव्हती. तथापि माझ्या येथील आगमनानंतर लगेचच माझ्याकडे दोन हिर्रसच्या बरोबर एक झ्झेस आणि एक न्नेस यांची अदलाबदल होईल काय अशी विचारणा झाली. त्यानंतर थोड्याच कालावधीनंतर यासारखीच, तीन हिर्रस बरोबर एक म्मेस व न्नेस यांची अदलाबदल मी करेन काय अशी विनंती केली गेली. माझ्या या वेगळ्या अनुभवांच्या आधारे फक्त एक खात्रीचा पर्याय निवडा.
   (1) एका झ्झेसचे मोल एका न्नेसपेक्षा जास्त आहे
   (2) एका न्नेसचे मोल एका म्मेसपेक्षा जास्त आहे
   (3) एका म्मेसचे मोल एका हिर्रसपेक्षा जास्त आहे
   (4) एका हिर्रसचे मोल एका झ्झेसपेक्षा जास्त आहे

   When I visited Dhome, I discovered that the Dhomes currency consists of four different coins, known as zzes, nnes, mmes and hirrs. I had no idea, at first, of the relative value of each coin. However, shortly after my arrival I was asked if I could exchange a zzes and a nnes for two hirrs, and a short time later a similar request involved the exchange of a mmes and a nnes for three hirrs. Based on my encounters, select the only one of the following that can be confirmed.
   (1) A zzes is worth more than a nnes
   (2) A nnes is worth more than a mmes
   (3) A mmes is worth more than a hirrs
   (4) A hirrs is worth more than a zzes

2. चार शहरे A, B, C व D हे चौरसाच्या बाजूने जोडलेली आहेत आणि कर्णानेही जोडलेली आहेत. A, B, C, D हे घड्याळ्याच्या दिशेने आहेत. रस्ता AC आणि रस्ता BD च्या छेदावर T हे शहर आहे. व्यक्तीला T या शहरापासून सुरूवात करून इतर सर्व शहरांपर्यंत कमीतकमी एकदाच परंतु पुन्हा न परतता किती प्रकारे जाता येईल ?
   (1) 16 (2) 4 (3) 12 (4) 8

   Towns A, B, C and D are connected along the sides of a square and also connected diagonally. A, B, C, D are in clockwise order. Town T is at intersection of the roads AC and BD. In how many ways can a person starts from T in order to go to all other towns atleast once but not coming to the place already travelled ?
   (1) 16 (2) 4 (3) 12 (4) 8

3. जर P हे '–' दर्शविते, Q हे '×' दर्शविते, R हे '÷' दर्शविते आणि S हे '+' दर्शविते, तर 50Q42R6P10S8 = ?
   (1) 358 (2) 348 (3) 312 (4) 320

   If P denotes '–', Q denotes '×', R denotes '÷' and S denotes '+', then 50Q42R6P10S8 = ?
   (1) 358 (2) 348 (3) 312 (4) 320

4. कोणत्याही खेळानिरपेक्ष, स्पर्धेत शिखरावर पोहोचलेले सर्व खेळाडू, महत्त्वाची अशी एक गुणवत्ता, म्हणजेच उच्च पातळीची स्वयं-शिस्त प्रदर्शित करतात. जरी एखाद्या खेळाबद्दलचे सुरुवातीचे औत्सुक्य हळूहळू क्षीण झाले तरीही या स्वयंशिस्तीचे प्रदर्शन पुरेसे दीर्घ काळ पाहण्यास मिळते आणि क्रिडापटूला तर वर्षांनुवर्षे वेदनादायी आणि पुनरावृत्तीच्या तालमींतून स्वत:ला तगवून ठेवावे लागते. उत्कृष्ट क्रिडापटूंचे उदाहरण, विद्यार्थ्यांच्या वर्तनात व संपादनात सुधारणा करण्याचा एक उपागम सुचवते. उत्तम क्रिडापटू ज्यातून जातात त्या तालीम सत्रांसारखे उपक्रम जर लहान मुलांनी लवकर सुरू केले तर, ते देखील अभ्यासात उपयोग करण्यासाठी असाधारण पातळीची व्यक्तिगत शिस्त विकसित करू शकतील.

वरील युक्तिवादातील उणीव सर्वात उत्तम प्रकारे व्यक्त करणारा पुढीलपैकी एक पर्याय निवडा.

(1) कदाचित फक्त उच्च पातळ्यांची स्वयंशिस्त उत्कृष्ट क्रिडापटू बनण्यासाठी पुरेशी ठरेल असे नाही
(2) कदाचित लहान मुलांच्या बाबतीत, ती करत असलेल्या विविध कृतींद्वारे त्यांची स्वयंशिस्त विकसित होत असावी
(3) सशक्त स्वयं-शिस्त कदाचित तालमींना सुरुवात करण्याच्या वेळीच क्रिडापटूंकडे मुळात असलेली त्यांची कुवत असावी
(4) उत्कृष्ट क्रिडापटूंना ज्या प्रकारचे प्रशिक्षण पाठबळ मिळते तसे ते सर्वसाधारण लोकांना उपलब्ध होणे शक्य नाही

One of the important quality, high degree of self-discipline is exhibited by all athletes who have reached the topmost levels of competition, irrespective of any sport. This amount of self-discipline is in evidence long even though the initial excitement of a sport has worn off slowly, and an athlete has had to keep going through years of painful and repetitive training sessions. The example of top athletes suggests one approach to improving student behaviour and educational achievement. If more young people could begin training programmes akin to those of elite athletes, they too would develop exceptional levels of personal discipline to apply within their studies.

Select one of the following that best expresses the flaw in the above argument.

(1) High levels of self-discipline alone may not be sufficient to become an elite athlete
(2) Self-discipline may be developed through various other activities by young people
(3) Strong self-discipline may be a capacity already possessed by athletes when they start their training
(4) It is not possible for general population to get kind of coaching support available to elite athletes

---

5. सान्वीने तिच्या घरापासून सुरूवात केली आणि उत्तरेकडे 6 किमी अंतर चालत गेली, नंतर पूर्वेकडे 3 किमी, नंतर तिच्या डावीकडे 7 किमी आणि नंतर तिच्या उजवीकडे 4 किमी, नंतर दक्षिणेकडे 10 किमी आणि शेवटी तिच्या उजवीकडे 3 किमी चालत गेली, तर ती तिच्या घराच्या कोणत्या दिशेला आहे ?

(1) आग्नेय (2) नैर्ऋत्य (3) ईशान्य (4) वायव्य

Sanvi started from her house and walked 6 km towards north, then 3 km towards east, then 7 km towards her left and then 4 km to her right, then 10 km towards south and finally 3 km to her right. In which direction is she from her house ?

(1) South-east (2) South-west (3) North-east (4) North-west

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

6. तीन संध्याकाळच्या नाट्य महोत्सवाच्या खास व साधारण तिकिटांच्या एकूण विक्रीचा स्तंभ तक्ता अभ्यासा. खास तिकिटे साधारण तिकिटांपेक्षा अधिक किमती असतात.

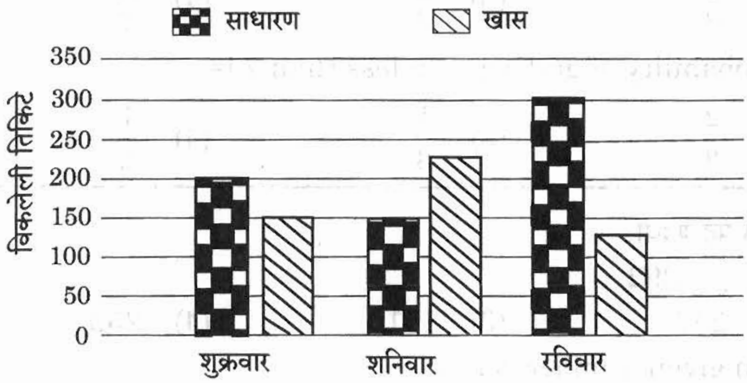

दिलेल्या पर्यायांतून योग्य विधान निवडा.

(1) एकूण विक्रीतून शुक्रवार किंवा शनिवारी सर्वाधिक उत्पन्न मिळाले असावे

(2) एकूण विक्रीतून शनिवारी किंवा रविवारी सर्वाधिक उत्पन्न मिळाले असावे

(3) एकूण विक्रीतून शुक्रवारी सर्वाधिक उत्पन्न मिळाले होते

(4) एकूण विक्रीतून शुक्रवार किंवा रविवारी सर्वाधिक उत्पन्न मिळाले असावे

Study the bar chart showing the total numbers of premium and standard tickets sold for a drama festival over three evenings. Premium tickets are more expensive than standard tickets.

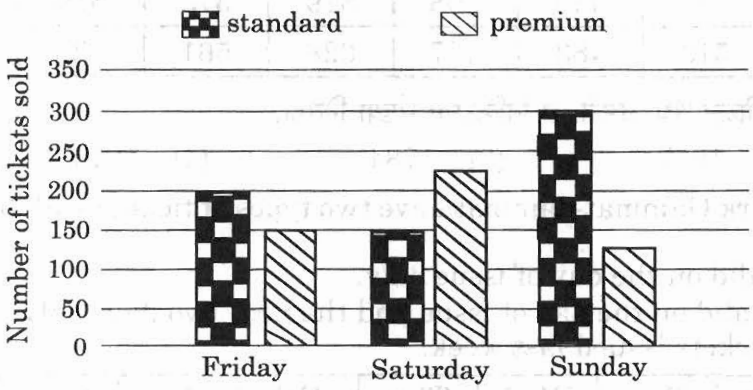

Select the one correct statement from given options.

(1) The highest total sales income could have been for Friday or Saturday

(2) The highest total sales income could have been for Saturday or Sunday

(3) The highest total sales income was for Friday

(4) The highest total sales income could have been for Friday or Sunday

7. 2 फासे फेकल्यानंतर 7 पेक्षा कमी बेरीज मिळण्याची संभाव्यता आहे

(1) $\frac{5}{12}$ (2) $\frac{2}{3}$ (3) $\frac{1}{3}$ (4) $\frac{1}{2}$

On rolling 2 dice, the probability of getting sum less than 7 is

(1) $\frac{5}{12}$ (2) $\frac{2}{3}$ (3) $\frac{1}{3}$ (4) $\frac{1}{2}$

8. दिलेल्या संख्या मालिकेतील गहाळ पद शोधा.

12, 36, 80, 150, __________, 392

(1) 193 (2) 257 (3) 191 (4) 252

Find the missing term in given number series.

12, 36, 80, 150, __________, 392

(1) 193 (2) 257 (3) 191 (4) 252

9. गंमत-जंमत या सूत्रउद्यानाला भेट देण्यासाठी दोन प्रकारची तिकिटे उपलब्ध आहेत.

1-दिवसाचे तिकिट – फक्त खरेदीच्या दिवशी वैध

3-दिवसाचे तिकिट – खरेदीच्या दिवसाबरोबर पुढच्या फक्त दोन दिवसांसाठी वैध

गेल्या आठवड्यात दिल्या गेलेल्या तिकिटांची नोंद.

तिकिट प्रकार	सोम	मंगळ	बुध	गुरु	शुक्र	शनि	रवि
1-दिवस	417	432	440	308	319	373	526
3-दिवस	459	516	483	477	628	561	425

गेल्या आठवड्यात गुरुवारी सर्व मिळून वैध असलेल्या तिकिटांची संख्या निवडा.

(1) 1476 (2) 1657 (3) 1784 (4) 1974

Visitors to the theme park Gammat-Jammat have two types of ticket available to them, as follows.

1-day ticket – This is valid on the day of issue only.

3-days ticket – This is valid on the day of issue and the next two days only.

This is a record of the tickets issued last week.

Type of ticket	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun
1-day	417	432	440	308	319	373	526
3-days	459	516	483	477	628	561	425

Select the number of tickets altogether that were valid for use on Thursday last week :

(1) 1476 (2) 1657 (3) 1784 (4) 1974

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

10. 42 मुलांच्या गटामध्ये खालून 7 व्या क्रमांकावर कमलचे स्थान आहे, तर सूरजची जागा वरून 9 व्या क्रमांकावर आहे. मनिष त्या दोघांच्या बरोबर मध्ये आहे. तर मनिष पासून कमल कितव्या क्रमांकावर आहे ?

(1) 7 (2) 9 (3) 12 (4) 13

In a group of 42 boys, Kamal is placed 7th from the bottom whereas Suraj is placed ninth from the top. Manish is placed exactly in between the two. What is Kamal's position from Manish ?

(1) 7 (2) 9 (3) 12 (4) 13

---

11. खालील प्रश्नात चार विधाने ही तीन अनुमाने I, II व III सह दिलेली आहेत. तुम्हाला दिलेली विधाने सत्य मानावयाची आहेत आणि दिलेल्या विधानानुसार कोणती अनुमाने तार्किकदृष्ट्या काढता येतात ते ठरवा ?

विधाने : काही बिया फुले आहेत. सर्व फुले झाडे आहेत.
सर्व झाडे पाने आहेत. काही पाने शाखा आहेत.

अनुमाने : I. काही शाखा फुले आहेत.
II. काही पाने बिया आहेत.
III. काही पाने फुले आहेत.

(1) I व II काढता येते (2) I व III काढता येते
(3) II व III काढता येते (4) सर्व अनुमाने I, II व III काढता येतात

In a following question, 4 Statements followed by 3 Conclusions I, II and III are given. You have to take the given Statements to be true and decide which of the given Conclusions logically follows from given Statements.

Statements : Some seeds are flowers. All flowers are trees.
All trees are leaves. Some leaves are branches.

Conclusions : I. Some branches are flowers.
II. Some leaves are seeds.
III. Some leaves are flowers.

(1) I and II follow (2) I and III follow
(3) II and III follow (4) All I, II and III follow

12. खालील श्रेणीमध्ये प्रश्नचिन्हाच्या जागी कोणती संख्या येईल ?

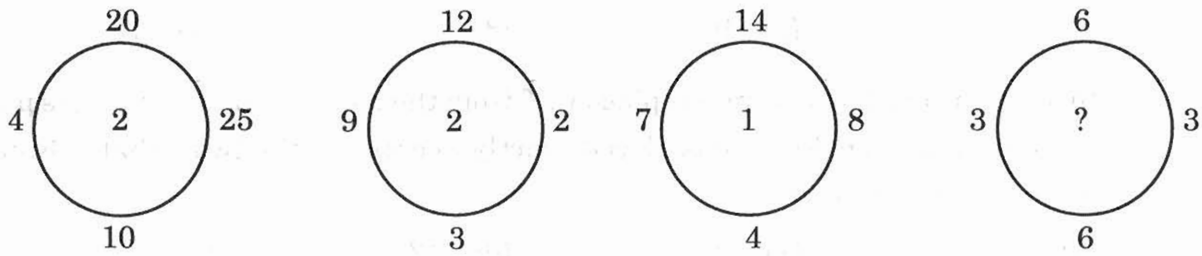

(1) 6

(2) 4

(3) 3

(4) 8

Which number will replace the question mark in the following sequence ?

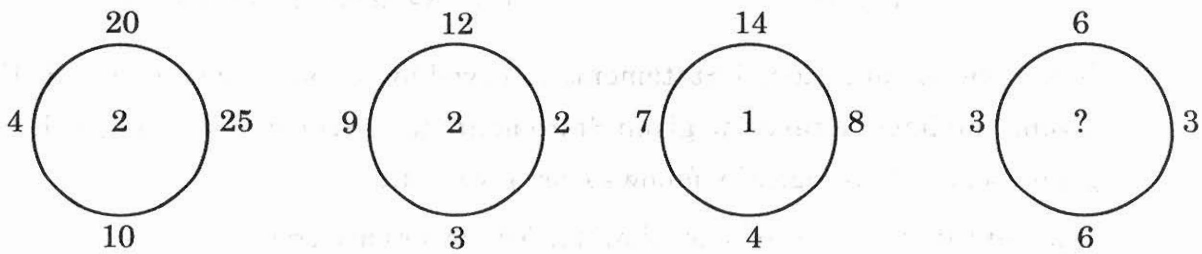

(1) 6

(2) 4

(3) 3

(4) 8

13. रंगानुसार वटाण्याची बीज अंकुरण टक्केवारी बदलते. जेव्हा कधी विशिष्ट रंगासाठी बिजे पेरली जातात तेव्हा त्यातील किती टक्के अंकुरतील याची खात्री असते. ही टक्केवारी सोबतच्या सारणीत दिली आहे. प्रदर्शनासाठी प्रत्येक रंगाची पन्नास रोपे हवी आहेत.
लागवडीसाठी लागणाऱ्या बियांची एकूण संख्या निवडा.

पांढरा	तपकिरी	लाल	पिवळा	काळा
60%	80%	90%	70%	50%

(1) 350 (2) 375 (3) 500 (4) 700

Germination rates of pea seeds vary by colour. Whenever seeds for particular colours are sowed, one can be sure that a certain percentage will germinate. These percentages are given in below table. Fifty plants of each colour are required for a display.
Select the number of seeds in total need to be planted.

White	Brown	Red	Yellow	Black
60%	80%	90%	70%	50%

(1) 350 (2) 375 (3) 500 (4) 700

14. लोटेचे रहिवासी अपरिचितांच्या प्रश्नांची उत्तरे नेहमीच दोन वाक्यांत देतात. त्यातील एक खरे असते व दुसरे खोटे असते. जेव्हा भेटीला आलेल्याने विचारले, ''काल पाऊस पडला काय ?'' तेव्हा तीन रहिवाशांनी पुढीलप्रमाणे उत्तरे दिली.
A : होय, काल पाऊस पडला. परंतु काल रात्री B सायकल चालवायला गेला होता.
B : होय, काल पाऊस पडला. परंतु मी काही खोटं बोलत नाही.
C : नाही, काल रात्री पाऊस पडला नाही. पण A ने काल तिचा प्रकल्प अहवाल पूर्ण केला.
वरील उत्तरांच्या संदर्भात एक तर्कसंगत पर्याय निवडा.

(1) काल रात्री B सायकल चालवायला गेला होता (2) A ने काल तिचा प्रकल्प अहवाल पूर्ण केला
(3) काल रात्री पाऊस पडला नाही (4) यापैकी एकही नाही

Inhabitants of Lote always reply stranger's question with two sentences : One is true and other is false. When visitor asked, "Did it rain yesterday ?" three residents replied as follows.
A : Yes, it did rain yesterday. But B went for the cycle ride last night.
B : Yes, it did rain yesterday. But then I never lie.
C : No, it did not rain last night. But A completed her project report yesterday.
Select one option that is logically correct with respect to above replies.

(1) B went for the cycle ride last night (2) A completed her project report yesterday
(3) It did not rain last night (4) None of these

15. पुढील युक्तिवाद अभ्यासा आणि (अ) व (ब) या रिकाम्या जागा भरण्यासाठी दिलेल्या पर्यायांतून अनुक्रमे अभिव्यक्ती जोडी निवडा.

शहराच्या सार्वजनिक शाळांची स्थिती भयानक झालेली असल्याने त्याकडे नक्कीच तातडीने लक्ष देणे आवश्यक आहे परंतु आपले त्यावरचे उपचार विचाराधारित आणि सर्वलक्ष्यी असले पाहिजेत. अध्यापकांचे प्रदर्शन आणि त्यापाठोपाठचे उत्तरदायित्व याबाबतचे समुचित उपाय आपल्या शाळांत पुन्हा चैतन्य भरण्यात, महत्त्वाची भूमिका पार पाडतील यात शंका नसली तरी, याला जबाबदार असणाऱ्या खूप परस्परभिन्न अशा अन्य घटकांची/चे/च्या ____(अ)____ होईल. प्रणालीच्या भौतिक भांडवलाचा ऱ्हास आणि विद्यार्थ्यांचे घरगुती जीवन यासारख्या घटकांत व्यापक स्वरूपाची विभिन्नता आहे. यामुळे प्रज्ञावंत शिक्षकांना देखील आव्हानांना तोंड द्यावे लागते. उदाहरणार्थ, ते विद्यार्थ्यांच्या घरच्या अस्थिर, अत्याचारी वागणूकीचा त्यांच्या अध्ययनक्षमतेवर होणारा ____(ब)____.

(1) दुर्लक्ष करण्यासाठी निराकरण व परिणाम हलका करतात

(2) निराकरणाचा सार्वत्रिक उपाय व परिणाम नाहीसा करतात

(3) निराकरणाचा सार्वत्रिक उपाय व प्रभाव चिघळवतात

(4) हेळसांड करणे ही घोडचूक व परिणाम हलका करतात

Study the following argument and select the pair of expressions from given options for filling the respective blanks (a) and (b) of the argument.

The execrable state of the city's public schools certainly demands immediate attention, but it is important that our remedies be thoughtful and comprehensive. While appropriate measures of teacher performance and subsequent accountability will undoubtedly play a vital role in revitalizing our schools, it would be ____(a)____ the many other factors at play, factors as widely divergent as the system's deteriorating physical capital and student's home lives. Even the most talented teachers are challenged, for example, to ____(b)____ of an unstable or abusive home environment on a student's ability to learn.

(1) A solution to ignore and exacerbate the influence

(2) A panacea to solve and terminate the effect

(3) An error to neglect and exacerbate the influence

(4) An error to neglect and mitigate the effects

कच्च्या कामासाठी जागा / **SPACE FOR ROUGH WORK**

16. जोड्या जुळवा :

कार्बन मोनाक्साईड उगमस्रोत	टक्के (%)
अ. मोटार वाहन	I. 2.5
ब. विमान	II. 9.1
क. औद्योगिक प्रक्रिया	III. 9.8
ड. शेती कचरा जाळणे	IV. 60.1

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	IV	I	III	II
(2)	IV	II	I	III
(3)	I	II	III	IV
(4)	II	IV	I	III

Match the following :

Source of Carbon Monoxide	**Percentage (%)**
a. Motor vehicle	I. 2.5
b. Aircraft	II. 9.1
c. Industrial process	III. 9.8
d. Agricultural waste burn	IV. 60.1

Answer options :

	a	**b**	**c**	**d**
(1)	IV	I	III	II
(2)	IV	II	I	III
(3)	I	II	III	IV
(4)	II	IV	I	III

17. भारतीय जनगणना 2011 प्रमाणे खालील जिल्ह्यांचा त्यांच्या एकूण लोकसंख्ये प्रमाणे उतरता क्रम लावा.

अ. अकोला

ब. चंद्रपूर

क. बीड

ड. लातूर

इ. सातारा

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब, क, इ, ड (2) क, इ, ब, ड, अ (3) इ, क, ड, ब, अ (4) ब, इ, ड, अ, क

Arrange the following districts in descending order in terms of their total population as per Census of India 2011.

a. Akola

b. Chandrapur

c. Beed

d. Latur

e. Satara

Answer options :

(1) a, b, c, e, d (2) c, e, b, d, a (3) e, c, d, b, a (4) b, e, d, a, c

---

18. खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

अ. महाराष्ट्रात 73° पूर्व ते 74° पूर्व रेखावृत्तावर कमी पाऊस पडतो.

ब. वर्धा-वैनगंगेच्या खोऱ्यात ईशान्य मान्सुनचा पाऊस पडतो.

क. मिरज पेक्षा चंद्रपूरचे पर्जन्याचे दिवस कमी आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान अ आणि ब (2) विधान ब आणि क

(3) विधान ब (4) विधान अ, ब आणि क

Which of the following statements are correct ?

a. There is less rainfall on 73° East to 74° East longitude in Maharashtra.

b. Wardha-Wainganga basin receives rainfall from North-East monsoon.

c. There are less rainfall days in Chandrapur than Miraj.

Answer options :

(1) Statement a and b (2) Statement b and c

(3) Statement b (4) Statement a, b and c

---

19. महाराष्ट्रातील पुढीलपैकी कोणत्या जिल्ह्यातून बॉक्साईटचे उत्पादन घेतले जात नाही ?

अ. चंद्रपूर व गडचिरोली

ब. कोल्हापूर व सांगली

क. ठाणे व रायगड

ड. रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ फक्त (2) ब फक्त (3) ब व क फक्त (4) ड फक्त

Which of the following districts in Maharashtra does not produce bauxite ?

a. Chandrapur and Gadchiroli

b. Kolhapur and Sangli

c. Thane and Raigad

d. Ratnagiri and Sindhudurg

Answer options :

(1) a only (2) b only (3) b and c only (4) d only

20. महाराष्ट्रातील सह्याद्री पर्वतातील शिखरांचा उंचीनुसार कोणता उतरता क्रम बरोबर आहे ?

(1) महाबळेश्वर – हरीश्चंद्रगड – साल्हेर – सप्तशृंगी

(2) महाबळेश्वर – साल्हेर – सप्तशृंगी – हरीश्चंद्रगड

(3) साल्हेर – महाबळेश्वर – सप्तशृंगी – हरीश्चंद्रगड

(4) साल्हेर – महाबळेश्वर – हरीश्चंद्रगड – सप्तशृंगी

Which is the correct descending order of height of Sahyadri Mountain Peaks of Maharashtra ?

(1) Mahabaleshwar – Harishchandragad – Salher – Saptshrungi

(2) Mahabaleshwar – Salher – Saptshrungi – Harishchandragad

(3) Salher – Mahabaleshwar – Saptshrungi – Harishchandragad

(4) Salher – Mahabaleshwar – Harishchandragad – Saptshrungi

21. गोदावरी नदी ने महाराष्ट्राच्या एकूण भौगोलिक क्षेत्रापैकी ______ क्षेत्र व्यापले आहे.

(1) 25% (2) 80% (3) 49% (4) 60%

Godavari river covers ________ area out of total geographical area of Maharashtra.

(1) 25% (2) 80% (3) 49% (4) 60%

22. महाराष्ट्र राज्याचा भाग भूशास्त्रीय दृष्ट्या अतिशय भक्कम आहे कारण

(1) हा भूभाग विविध खडकांपासून बनलेला आहे

(2) या भूभागात रूपांतरीत खडक मोठ्या प्रमाणात आढळतात

(3) हा भूभाग प्राचीन खडकांपासून बनलेला आहे

(4) या भूभागाचे संतुलन समान आहे

Part of the state of Maharashtra is geologically very strong because

(1) This terrain is made up of different rocks

(2) Metamorphic rocks are found in abundance in this terrain

(3) This terrain is made up of ancient rocks

(4) The balance of this terrain is equal

23. खालीलपैकी कोणती पर्वतरांग नर्मदा व तापी खोरे यामधील जलविभाजक आहे ?

(1) अरवली (2) विंध्य (3) सह्याद्री (4) सातपुडा

Which mountain range is the water divider between the Narmada and Tapi Valleys ?

(1) Aravali (2) Vindhya (3) Sahyadri (4) Satpuda

24. महाराष्ट्रातील खाड्यांच्या संदर्भात खालील विधानांवर विचार करा.

अ. पाताळगंगा नदीवर धरमतर खाडी आहे.

ब. शुक नदीवर बाणकोट खाडी आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ बरोबर ब चूक (2) अ चूक ब बरोबर

(3) दोन्हीही बरोबर (4) दोन्हीही चूक

Consider the following statements regarding the creeks in Maharashtra.

a. There is Dharamtar creek on the river Patalganga.

b. Bankot creek is located on the river Shuk.

Answer Options :

(1) a correct b wrong (2) a wrong b correct

(3) Both are correct (4) Both are wrong

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

25. महाराष्ट्रातील वार्षिक पर्जन्य व प्रादेशिक विभाग यांच्या योग्य जोड्या लावा.

यादी – I (प्रादेशिक विभाग)	यादी – II (वार्षिक पर्जन्य(से.मी.))
अ. कोंकण	i. 77
ब. मध्य महाराष्ट्र	ii. 100
क. मराठवाडा	iii. 92
ड. विदर्भ	iv. 287

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	iv	iii	i	ii
(3)	iv	iii	ii	i
(4)	iii	iv	ii	i

Match the annual rainfall and regional division of Maharashtra.

List – I (Regional Division)	List – II (Annual Rainfall (c.m.))
a. Konkan	i. 77
b. Madhya Maharashtra	ii. 100
c. Marathwada	iii. 92
d. Vidarbha	iv. 287

Answer Options :

	a	b	c	d
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	iv	iii	i	ii
(3)	iv	iii	ii	i
(4)	iii	iv	ii	i

26. खालील वर्णनावरून समाजसुधारक ओळखा.

अ. लष्करी शिक्षण देणारे 'इन्फंट्री स्कूल' सुरु केले.

ब. मूर्तिजापूरला 'गोरक्षण संस्था' व पुणे येथे 'वृद्धाश्रम' स्थापन केला.

क. 'दुधगाव शिक्षण प्रसारक मंडळाची' स्थापना केली.

ड. 'लक्ष्मीज्ञान' व 'ग्रामरचना' या ग्रंथाचे लेखन केले.

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	गोपाळ हरी देशमुख	कर्मवीर भाउराव पाटील	छत्रपती शाहु महाराज	गाडगे महाराज
(2)	कर्मवीर भाउराव पाटील	गोपाळ हरी देशमुख	गाडगे महाराज	छत्रपती शाहु महाराज
(3)	छत्रपती शाहु महाराज	गाडगे महाराज	कर्मवीर भाउराव पाटील	गोपाळ हरी देशमुख
(4)	गाडगे महाराज	छत्रपती शाहु महाराज	गोपाळ हरी देशमुख	कर्मवीर भाउराव पाटील

Identify the social reformers from the following description.

a. Started 'Infantry School' to provide military education.

b. Founded 'Gorakshan Sanstha' in Murtijapur and 'Vriddhashram' in Pune.

c. Established 'Dudhgaon Shikshan Mandal'.

d. Wrote the books 'Laxmi Dnyan' and 'Gramrachana'.

Answer Options :

	a	b	c	d
(1)	Gopal Hari Deshmukh	Karmveer Bhaurao Patil	Chhatrapati Shahu Maharaj	Gadge Maharaj
(2)	Karmveer Bhaurao Patil	Gopal Hari Deshmukh	Gadge Maharaj	Chhatrapati Shahu Maharaj
(3)	Chhatrapati Shahu Maharaj	Gadge Maharaj	Karmveer Bhaurao Patil	Gopal Hari Deshmukh
(4)	Gadge Maharaj	Chhatrapati Shahu Maharaj	Gopal Hari Deshmukh	Karmveer Bhaurao Patil

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

27. खालीलपैकी कोणकोणत्या व्यक्तींनी कामगार व शेतकऱ्यांना पाठिंबा देवून साम्यवादी विचारांच्या प्रसाराचे कार्य केले होते ?

अ. मुजफ्फर अहमद

ब. श्रीपाद अमृत डांगे

क. गुलाम हुसेन, सिंगरवेलू चेट्टीयर

ड. माणिकलाल कोठारी

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ आणि ब फक्त

(2) ब आणि क फक्त

(3) अ, ब आणि क फक्त

(4) ब, क आणि ड फक्त

Which of the following persons did the work of spreading communist ideas by supporting the workers and farmers ?

a. Muzaffar Ahmed

b. Shripad Amrit Dange

c. Ghulam Hussain, Singarvelu Chettiar

d. Maniklal Kothari

Answer Options :

(1) a and b only

(2) b and c only

(3) a, b and c only

(4) b, c and d only

28. जोड्या लावा :

राष्ट्रीय काँग्रेसची अधिवेशने व ठिकाण	अध्यक्ष
अ. 1890 कलकत्ता	I. आनंदा चार्लू
ब. 1891 नागपूर	II. शंकरन नायर
क. 1895 पुणे	III. फिरोजशहा मेहता
ड. 1897 अमरावती	IV. सुरेंन्द्रनाथ बॅनर्जी

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	I	IV	II	III
(2)	III	I	IV	II
(3)	II	III	I	IV
(4)	IV	II	III	I

Match the pairs :

The Sessions of National Congress and Place	President
a. 1890 Calcutta	I. Anand Charlu
b. 1891 Nagpur	II. Shankaran Nayar
c. 1895 Pune	III. Pherozeshah Meheta
d. 1897 Amaravati	IV. Surendranath Bannerjee

Answer Options :

	a	b	c	d
(1)	I	IV	II	III
(2)	III	I	IV	II
(3)	II	III	I	IV
(4)	IV	II	III	I

29. खालील विवरणावरून समाजसुधारक ओळखा

अ. इ. स. 1920 त्यांनी मध्ये महात्मा गांधीजीच्या अध्यक्षतेखाली अखिल भारतीय अस्पृश्यता निवारक परिषद घेतली.

ब. त्यांनी मी बौद्ध आहे असे स्पष्ट सांगीतले.

क. त्यांनी मुरली प्रथेला विरोध केला.

ड. त्यांनी बौद्ध धर्माचा जिर्णोद्धार हा लेख लिहिला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) किसन फागुजी बनसोडे

(2) गोपाळ बाबा वलंगकर

(3) विठ्ठल रामजी शिंदे

(4) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

Identify the social reformer from the following description.

a. He organised the Akhil Bhartiya Asprushyata Nivarak Parishad under the Presidentship of Mahatma Gandhi in 1920.

b. He declared I am Buddhist.

c. He opposed Murali Pratha.

d. He wrote article Bouddha Dharmacha Jeernoddhar.

Answer Options :

(1) Kisan Faguji Bansode

(2) Gopal Baba Walangkar

(3) Vitthal Ramji Shinde

(4) Dr. Babasaheb Ambedkar

30. खालीलपैकी कोणती विधान/ने बरोबर आहे/त ?

अ. राष्ट्रीय सभेच्या लाहोर अधिवेशनात जवाहरलाल नेहरू यांनी आपण समाजवादी असल्याचे स्पष्ट केले.

ब. श्रीपाद अमृत डांगे व इतरांनी सन 1925 मध्ये भारतीय साम्यवादी पक्षाची स्थापना केली.

क. राम मनोहर लोहिया व अच्यूतराव पटवर्धन यांचा काँग्रेस सोशिऑलिस्ट पार्टी स्थापनेत सहभाग होता.

ड. जयप्रकाश नारायण यांनी रॅडिकल डेमॉक्रेटिक पार्टीची स्थापना केली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ बरोबर आहे

(2) अ आणि ब दोन्ही बरोबर आहेत

(3) अ, ब आणि क बरोबर आहेत

(4) फक्त ड बरोबर आहे

Which of the following statement/s is/are correct ?

a. At the Lahore Session of the National Assembly, Jawaharlal Nehru made it clear that he was a Socialist.

b. Shripad Amrut Dange and others founded the Communist Party of India in 1925.

c. Ram Manohar Lohia and Achyutarao Patvardhan were involved in the formation of Congress Socialist Party.

d. Jayaprakash Narayan established the Radical Democratic Party.

Answer Options :

(1) Only a is correct

(2) Both a and b are correct

(3) a, b and c are correct

(4) Only d is correct

31. वृत्तपत्राविषयीच्या जोड्या लावा :

अ.	विश्वनाथ नारायण मंडलिक	I.	विजयी मराठा
ब.	सूर्याजी कृष्णाजी	II.	प्रभाकर
क.	गोविंद विठ्ठल कुंटे	III.	मुंबई अखबार
ड.	श्रीपतराव शिंदे	IV.	नेटिव ओपिनियन

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	III	I	IV	II
(2)	IV	II	III	I
(3)	II	IV	I	III
(4)	IV	III	II	I

Match the following pairs regarding the news papers :

a.	Vishvanath Narayan Mandlik	I.	Vijayi Maratha
b.	Suryaji Krishnaji	II.	Prabhakar
c.	Govind Vitthal Kunte	III.	Mumbai Akhabaar
d.	Shripatrao Shinde	IV.	Native Opinion

Answer Options :

	a	b	c	d
(1)	III	I	IV	II
(2)	IV	II	III	I
(3)	II	IV	I	III
(4)	IV	III	II	I

32. जोड्या लावा :

अ.	एच. ए. कुलकर्णी मुर्की भावीकर	I.	अभिनव भारत वाचनालय
ब.	मामा फडके	II.	गोरक्षण मित्र समाज
क.	अनंत लक्ष्मण कान्हेरे	III.	शिवाजी क्लब
ड.	चिंतामण कुलकर्णी	IV.	औरंगाबाद गुप्ता मंडळ

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	III	IV	I	II
(2)	IV	III	II	I
(3)	II	IV	I	III
(4)	II	I	IV	III

Match the following :

a.	H. A. Kulkarni Murki Bhavikar	I.	Abhinav Bharat Vachanalaya
b.	Mama Phadke	II.	Gorakshan Mitra Samaj
c.	Anant Laxman Kanhere	III.	Shivaji Club
d.	Chintaman Kulkarni	IV.	Aurangabad Gupta Mandal

Answer Options :

	a	b	c	d
(1)	III	IV	I	II
(2)	IV	III	II	I
(3)	II	IV	I	III
(4)	II	I	IV	III

33. 1893-94 दरम्यान मवाळ राजनितीवर टीका करणारी लेखश्रृंखला 'न्यू लॅम्प्स् फॉर ओल्ड' या शिर्षकाने पुढीलपैकी कोणी लिहिली ?

(1) न्यायमूर्ती रानडे
(2) लोकमान्य टिलक
(3) अरविंद घोष
(4) सुरेन्द्रनाथ बॅनर्जी

During 1893-94, a series of articles, titled, 'New Lamps for Old', criticising moderate politics were written by

(1) Justice Ranade
(2) Lokmanya Tilak
(3) Aurobindo Ghosh
(4) Surendranath Bannergy

34. जोड्या लावा :

अ. धूमकेतू — I. विधवा विवाह चळवळीसाठी कार्य

ब. इंदूप्रकाश — II. विष्णु बुवा ब्रह्मचारी यांच्यावर टिका

क. सुबोधपत्रिका — III. पारतंत्र्य आणि ब्रिटीशांची दडपशाही हे लेखनाचे विषय

ड. काळ — IV. प्रार्थना समाजाचे मुखपत्र

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	IV	III	II	I
(2)	II	IV	I	III
(3)	III	I	IV	II
(4)	II	I	IV	III

Match the following :

a. Dhoomketu — I. Work for widow marriage movement

b. Induprakash — II. Criticism of Vishnu Buva Brahmachari

c. Subodhpatrika — III. Slavery and British oppression are the subject of writing

d. Kal — IV. Mouth piece of Prarthana Samaj

Answer Options :

	a	b	c	d
(1)	IV	III	II	I
(2)	II	IV	I	III
(3)	III	I	IV	II
(4)	II	I	IV	III

35. खालील विवरणावरून क्रांतीकारक ओळखा व योग्य पर्याय निवडा.

अ. यवतमाळच्या गुप्त संघटनेत सहभाग होता

ब. बीडच्या उठावाचे नेतृत्व केले

क. नेपाळमध्ये बंदूका तयार करण्याचा कारखाना काढण्याचा प्रयत्न केला

ड. अमरावती गुप्त संघटनेचा नेता होता

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	जनार्दन पुरूषोत्तम वाजने	सदाशिव निळकंट जोशी	काकासाहेब खाडिलकर	दादासाहेब खापर्डे
(2)	सदाशिव निळकंट जोशी	काकासाहेब खाडिलकर	जनार्दन पुरूषोत्तम वाजने	दादासाहेब खापर्डे
(3)	दादासाहेब खापर्डे	जनार्दन पुरूषोत्तम वाजने	सदाशिव निळकंट जोशी	काकासाहेब खाडिलकर
(4)	जनार्दन पुरूषोत्तम वाजने	दादासाहेब खापर्डे	सदाशिव निळकंट जोशी	काकासाहेब खाडिलकर

Identify the revolutionary from the given description and select appropriate option.

a. Involved in Yavatmal's Secret Organization

b. Led the uprising of Beed

c. Attempted to set up a gun factory in Nepal

d. Was the central leader of Amaravati Secret Organization

Answer Options :

	a	b	c	d
(1)	Janardan Purushottam Vajane	Sadashiv Nilkant Joshi	Kakasaheb Khadilkar	Dadasaheb Khaparde
(2)	Sadashiv Nilkant Joshi	Kakasaheb Khadilkar	Janardan Purushottam Vajane	Dadasaheb Khaparde
(3)	Dadasaheb Khaparde	Janardan Purushottam Vajane	Sadashiv Nilkant Joshi	Kakasaheb Khadilkar
(4)	Janardan Purushottam Vajane	Dadasaheb Khaparde	Sadashiv Nilkant Joshi	Kakasaheb Khadilkar

36. नागरिकांना त्यांच्या हक्कांची हमी कोणत्या तरतूदी द्वारे दिली जाते ?

(1) संविधानातील तरतूदी (2) नियमावलीतील तरतूदी

(3) कायद्यातील तरतूदी (4) न्यायालयातील तरतूदी

Through which of the following provisions, the citizen are guaranteed their rights ?

(1) Constitutional provisions (2) Regulatory provisions

(3) Legal provisions (4) Judicial provisions

---

37. 'अ' गट व 'ब' गट यांच्या योग्य जोड्या लावा :

'अ' गट		'ब' गट
अ.	डॉ. राजेन्द्र प्रसाद	i. मसुदा समितीचे अध्यक्ष
ब.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	ii. संविधान सभेचे अध्यक्ष
क.	बी. एन. राव	iii. मूलभूत हक्क विषयक समितीचे अध्यक्ष
ड.	वल्लभभाई पटेल	iv. संविधान सभेचे कायदे विषयक सल्लागार

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ – iv, ब – iii, क – ii, ड – i (2) अ – iii, ब – ii, क – i, ड – iv

(3) अ – ii, ब – i, क – iv, ड – iii (4) अ – i, ब – iv, क – iii, ड – ii

Match the pair from A group and B group :

A Group		**B Group**
a.	Dr. Rajendra Prasad	i. President of Drafting Committee
b.	Dr. Babasaheb Ambedkar	ii. President of Constituent Assembly
c.	B. N. Rao	iii. President of Fundamental Rights Committee
d.	Vallabhabhai Patel	iv. Legal Advisor of Constituent Assembly

Answer options :

(1) a – iv, b – iii, c – ii, d – i (2) a – iii, b – ii, c – i, d – iv

(3) a – ii, b – i, c – iv, d – iii (4) a – i, b – iv, c – iii, d – ii

---

38. राष्ट्रपतींना जर वाटले की, युद्ध किंवा बाह्य आक्रमण किंवा सशस्त्र उठावामुळे भारताच्या किंवा भारताच्या काही प्रदेशाच्या सुरक्षिततेला भयंकर धोका निर्माण झाला आहे तर ते राज्यघटनेच्या अनुच्छेद क्रमांक ________ अन्वये संपूर्ण भारतात किंवा भारताच्या काही भागात आणीबाणी जाहीर करू शकतात.

(1) 123 (2) 352 (3) 72 (4) 359

Under Article __________ , the President may proclaim a state of emergency in the whole or part of India if he is satisfied that a grave situation exists whereby the security of India or part of its territory is threatened by war or external aggression or armed rebellion.

(1) 123 (2) 352 (3) 72 (4) 359

---

39. भारतीय राज्यघटनेच्या कितव्या भागात मूलभूत अधिकारांचा समावेश करण्यात आला आहे ?

(1) पहिल्या (2) दुसऱ्या
(3) तिसऱ्या (4) चौथ्या

In which Section of the Constitution of India has Fundamental Right been included ?

(1) First (2) Second
(3) Third (4) Fourth

---

40. भारतीय राज्यघटनेतील कलम 36 ते 51 नुसार असलेली राज्याची मार्गदर्शक तत्वे यासंबंधी पुढील विधानांपैकी अयोग्य विधाने निवडा :

अ. नागरीकांसाठी समान नागरी कायदा.

ब. कायद्यासमोर समानता.

क. धार्मिक व्यवहारांचे व्यवस्थापन करण्याचे स्वातंत्र्य.

ड. औद्योगिक व्यवस्थापनामध्ये कामगारांचा सहभाग.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ आणि ब (2) ब आणि क
(3) क आणि ड (4) ड आणि अ

According to the Indian Constitution in Article 36 to 51 of Directive Principles of State Policy, find the incorrect statements about it from below :

a. Uniform civil code for citizens.

b. Equality before law.

c. Freedom to manage religious affairs.

d. Participation of workers in management of industries.

Answer Options :

(1) a and b (2) b and c
(3) c and d (4) d and a

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

41. 71 व्या घटनादुरुस्ती कायदा, 1992 द्वारे भारतीय संविधानाच्या आठव्या परिशिष्टामध्ये खालीलपैकी कोणत्या भाषा जोडण्यात आल्या ?

अ. कोंकणी
ब. मणिपुरी
क. नेपाळी
ड. सिंधी

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ, ब, क (2) फक्त अ, ब, ड (3) फक्त अ, क, ड (4) फक्त ब, क, ड

Which of the following languages were added in Eighth Schedule of Constitution of India by 71st Amendment Act, 1992 ?

a. Konkani
b. Manipuri
c. Nepali
d. Sindhi

Answer Options :

(1) Only a, b, c (2) Only a, b, d (3) Only a, c, d (4) Only b, c, d

---

42. खालीलपैकी कोणत्या खटल्याचा परिणाम म्हणून संसदेने 24 वी घटनादुरुस्ती कायदा संमत केला ?

अ. गोलकनाथ खटला
ब. मिनर्वा मिल्स खटला
क. केशवानंद भारती खटला
ड. शंकरी प्रसाद खटला

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ फक्त (2) ब, क आणि ड फक्त (3) ब आणि ड फक्त (4) अ आणि ब फक्त

Which of the following case gave birth to 24th Constitutional Amendment ?

a. Golaknath case
b. Minarva Mills case
c. Keshvanand Bharati case
d. Shankari Prasad case

Which of the statements given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) a only (2) b, c and d only (3) b and d only (4) a and b only

---

43. कलम ____________ अन्वये प्रत्येक भारतीय नागरिकाला कोणताही व्यवसाय करण्याचा किंवा कोणताही धंदा, व्यापार किंवा उद्योग करण्याचा हक्क आहे.

(1) 342 अ
(2) 239 अ अ
(3) 81 (1) (बी)
(4) 19 (1) (जी)

Under Article ____________ every citizen of India has the right to practice any profession or to carry on any occupation, trade or business.

(1) 342 A
(2) 239 A A
(3) 81 (1) (B)
(4) 19 (1) (g)

---

44. खालील विधाने लक्षात घ्या :

अ. केंद्रीय मंत्रिमंडळ हे सामूहिकरित्या संसदेला जबाबदार असते.

ब. राष्ट्रपतींची मर्जी असेपर्यंत केंद्रातील मंत्री पदावर राहू शकतात.

क. विधेयकांच्या प्रस्तावासंदर्भात असलेले निर्णय राष्ट्रपतींना कळविणे पंतप्रधानांचे कर्तव्य आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बिनचूक आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ
(2) ब आणि क
(3) अ आणि क
(4) सर्व

Consider the following statements :

a. The Council of Ministers in the centre shall be collectively responsible to the Parliament.

b. The Union Ministers shall hold the office during the pleasure of the President of India.

c. It is duty of Prime Minister to communicate to the President about the proposals for legislation.

Which of the statements given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) Only a
(2) b and c
(3) a and c
(4) All

---

45. भारतातील अविश्वासदर्शक ठरावासंदर्भात खालील विधाने लक्षात घ्या :

अ. भारताच्या राज्यघटनेमध्ये केंद्रीय मंत्रीमंडळाविरुद्धचा 'अविश्वासदर्शक ठराव' असा उल्लेख करण्यात आलेला नाही.

ब. अविश्वासदर्शक ठराव हा केवळ लोकसभेमध्येच मांडता येतो.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बिनचूक आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ (2) फक्त ब
(3) दोन्ही (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Consider the following statements regarding a No-confidence Motion in India :

a. There is no mention of a 'No-confidence Motion' against the Union Council of Ministers in the Constitution of India.

b. A motion of No-confidence can be introduced in the Lok Sabha only.

Which of the statements given above is/are correct ?

Answer options :

(1) Only a (2) Only b
(3) Both (4) None of the above

---

46. आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटनेच्या 2018 च्या अहवालानुसार भारतामध्ये जगातील __________ टक्के बेरोजगार लोकसंख्या आहे.

(1) 9.49 (2) 10.49 (3) 11.49 (4) 10.91

According to International Labour Organization Report 2018, India has __________ per cent of world's unemployed population.

(1) 9.49 (2) 10.49 (3) 11.49 (4) 10.91

---

47. 1991 नंतरच्या काळात भारतीय अर्थव्यवस्थेची वाढ ही __________ मुळे साध्य झाली आहे.

(1) सामाजिक सेवातील वृद्धी (2) सेवा वृद्धी
(3) विदेश व्यापार वाढ (4) पर्यटन वृद्धी

The growth rate of the Indian economy in the post 1991 period has been led by

(1) Social sector growth (2) Service-led growth
(3) Foreign trade growth (4) Tourism-led growth

48. खालील विधाने विचारात घ्या.

अ. 73 व्या व 74 व्या घटना दुरुस्ती कायद्याने पंचायत राज संस्थाना घटनात्मक दर्जा दिला.

ब. राजीव गांधी पंचायत सशक्तीकरण अभियान हे संपूर्ण देशातील पंचायतीचे मजबूतीकरण करण्यासाठी सुरु केले.

क. राजीव गांधी पंचायत सशक्तीकरण अभियान योजना राज्य सरकार प्रायोजित आहे.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ आणि ब (2) ब आणि क

(3) फक्त क (4) तिनही विधाने बरोबर आहेत

Consider the following statements.

a. The 73rd and 74th Constitution Amendment Act provides constitutional status to the Panchayati Raj Institutions.

b. The Rajiv Gandhi Panchayat Sashaktikaran Abhiyan (RGPSA) was launched to strengthen Panchayats across the country.

c. RGPSA is the State Government sponsored scheme.

Which of the above statement/s is/are correct ?

Answer Options :

(1) a and b (2) b and c

(3) Only c (4) All the three statements are right

---

49. मनी मार्केट म्हणजे

अ. अशी जागा जिथे पैशाचा व्यवहार केला जातो.

ब. ज्या बाजारात अल्प मुदतीची निधी कर्जे घेतली जातात आणि कर्जे दिली जातात.

क. ज्या बाजारात दीर्घ मुदतीची निधी कर्जे घेतली जातात आणि कर्जे दिली जातात.

ड. पैशाचा व्यवहार अधून मधून करणारा बाजार.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ आणि ब (2) फक्त ब आणि क (3) फक्त ब (4) फक्त अ

Money market means

a. A place where money is dealt with.

b. Market in which short term funds are borrowed and lent.

c. Market in which long-term funds are borrowed and lent.

d. Occasional markets to transact money business.

Answer Options :

(1) Only a and b (2) Only b and c (3) Only b (4) Only a

---

50. संपूर्ण ग्रामीण स्वरोजगार योजना केवळ __________ द्वारे राबवली जाते.

(1) पंचायत राज संस्था

(2) सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी

(3) वित्त मंत्रालय, केंद्र सरकार

(4) वित्त मंत्रालय, राज्य सरकार

The Sampoorna Grameen Swarozgar Yojana is implemented exclusively through

(1) Panchayat Raj Institutions

(2) Public-Private Partnership

(3) Ministry of Finance, Central Government

(4) Ministry of Finance, State Government

---

51. दहाव्या पंचवार्षिक योजनेत एकूण खर्चाच्या 22.8 टक्के वाटपासह ______________ क्षेत्र हे दुसऱ्या क्रमांकावर होते.

(1) वाहतूक आणि दळणवळण

(2) सामाजिक सेवा

(3) माहिती-तंत्रज्ञान

(4) लघुउद्योग

The __________ sector came second with allocation of 22.8 per cent of total outlay of 10th five year plan.

(1) Transport and communication

(2) Social services

(3) Information technology

(4) Small scale industries

52. चौथ्या पंचवार्षिक योजनेत ________ वर विशेष भर देण्यात आला होता.

(1) स्थैर्यासह विकास (2) आर्थिक विकास आणि वृद्धी

(3) वृद्धी आणि समता (4) शाश्वत विकास

The fourth five year plan was given special focus on

(1) Growth with stability (2) Economic development and growth

(3) Growth and equity (4) Sustainable development

53. दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेच्या आखणीमध्ये महालनोबीस प्रतिमानात ________ यावर भर दिलेला होता.

(1) लघु उद्योग (2) ग्रामीण उद्योग

(3) माहिती-तंत्रज्ञान उद्योग (4) भांडवली वस्तू आणि गुंतवणूक वस्तू

The Mahalnobis model adopted at the formation of II five year plan, emphasized on ________.

(1) Small scale industries (2) Rural industries

(3) Information technology industries (4) Capital goods and investment goods

54. महात्मागांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत मिळणाऱ्या रोजगाराबाबत खालीलपैकी कोणते विधान योग्य आहे ?

(1) वर्षातून 100 दिवस ग्रामीण अकुशल व्यक्तीस रोजगार मिळतो

(2) वर्षातून 100 दिवस ग्रामीण अकुशल कुटुंबास रोजगार मिळतो

(3) वर्षातून 100 दिवस ग्रामीण अकुशल कुटुंबातील एका प्रौढ व्यक्तीस रोजगार मिळतो

(4) वर्षातून 100 दिवस ग्रामीण अकुशल कुटुंबातील प्रौढ व्यक्तींना रोजगार मिळतो

Which of the following statement is correct regarding Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Scheme ?

(1) Employment to unskilled rural person for 100 days in a year

(2) Employment to unskilled rural family for 100 days in a year

(3) Employment to one adult person in an unskilled rural family for 100 days in a year

(4) Employment to adult persons in a rural unskilled family for 100 days in a year

कच्च्या कामासाठी जागा / **SPACE FOR ROUGH WORK**

55. दहाव्या योजनेत कोणत्या बाबी साध्य करणे शक्य झाले नाही ?

अ. दारिद्र्य पातळी कमी करणे

ब. बेरोजगार पातळी कमी करणे

क. स्थूल बचतीची पातळी

ड. परकीय चलनाचा साठा

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ (2) अ आणि ब (3) ब आणि क (4) यापैकी सर्व

Which things could not be achieved in tenth plan ?

a. To reduce poverty level

b. To reduce unemployment level

c. Gross domestic saving level

d. Foreign exchange reserve

Answer Options :

(1) Only a (2) a and b (3) b and c (4) All of the above

---

56. भारतातील 2019-20 दरम्यान एकूण एफडीआय इक्विटीच्या प्रवाहाबाबत खालील सेवा क्षेत्राची मांडणी चढत्या क्रमाने करा.

अ. हवाई वाहतूक

ब. माहिती आणि प्रसारण

क. सागरी वाहतूक

ड. शिक्षण

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब, क आणि ड (2) ड, क, ब आणि अ (3) क, ब, अ आणि ड (4) क, ड, अ आणि ब

Arrange the following services sector in ascending order regarding the inflows of Gross FDI Equity during 2019-20 in India.

a. Air Transport

b. Information and Broadcasting

c. Sea Transport

d. Education

Answer Options :

(1) a, b, c and d (2) d, c, b and a (3) c, b, a and d (4) c, d, a and b

---

57. खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. आर्थिक वर्ष 2021 मध्ये सार्वजनिक खाजगी भागीदारी मूल्यांकन समितीने 07 प्रकल्पांची शिफारस केली.

ब. या 07 प्रकल्पांपैकी, 03 रेल्वे क्षेत्रातील प्रकल्प, 02 बंदर क्षेत्रातील प्रकल्प आणि 02 दूरसंचार क्षेत्रातील प्रकल्प आहेत.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ बरोबर आहे

(2) दोन्ही अ आणि ब बरोबर आहेत

(3) फक्त ब बरोबर आहे

(4) वरीलपैकी एकही नाही

Consider the following statements :

a. During the financial year 2021, Public Private Partnership Appraisal Committee recommended 07 projects.

b. Out of these 07 projects, 03 are railway sector projects, 02 are port sector projects and 02 are telcom sector projects.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) Only a is correct

(2) Both a and b are correct

(3) Only b is correct

(4) None of the above

58. खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. भारत सरकारने 2001-02 मध्ये केंद्रीय रस्ते निधी योजना सुरू केली.

ब. केवळ राष्ट्रीय महामार्गांच्या विकासासाठी आणि देखभालीसाठी भारत सरकारने केंद्रीय रस्ते निधी योजना सुरू केली.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही अ आणि ब योग्य आहेत (2) फक्त अ योग्य आहे

(3) फक्त ब योग्य आहे (4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements :

a. Government of India introduced Central Road Fund Scheme in 2001-02.

b. Only for the development and maintenance of national highways Government of India introduced Central Road Fund Scheme.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) Both a and b are correct (2) Only a is correct

(3) Only b is correct (4) None of the above

---

59. खालील विधाने विचारात घ्या

अ. भारत सरकारने सप्टेंबर 2021 मध्ये लक्ष्य भारत पोर्टल सुरू केले.

ब. लक्ष्य भारत पोर्टल अंतर्देशीय जलमार्गाशी संबंधित आहे.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने चूक आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही अ आणि ब चूक आहेत (2) केवळ अ चूक आहे

(3) केवळ ब चूक आहे (4) वरीलपैकी एकही चूक नाही

Consider the following statements :

a. Government of India the Lakshya Bharat Portal launched in September, 2021.

b. The Lakshya Bharat Portal related to Inland waterways.

Which of the statement/s given above is/are incorrect ?

Answer Options :

(1) Both a and b are incorrect (2) Only a is incorrect

(3) Only b is incorrect (4) None of the above is incorrect

---

60. पुरेसे सुरक्षित पेयजल पुरवण्यासाठीचा जल जीवन उपक्रम ________ मध्ये सुरू करण्यात आला.

(1) ऑगस्ट 2018 (2) ऑगस्ट 2019 (3) एप्रिल 2020 (4) एप्रिल 2018

Jal Jeevan Mission envisaged to provide adequate safe drinking water was launched in

(1) August 2018 (2) August 2019 (3) April 2020 (4) April 2018

---

61. भारत सरकारचे चॅम्पियन्स ऑनलाईन पोर्टल ________ शी संबंधीत आहे.

(1) आठ प्रमुख उद्योग
(2) सूक्ष्म, लघू आणि मध्यम उद्योग
(3) खाण आणि उत्खनन उद्योग
(4) वरीलपैकी सर्व

The CHAMPIONS online portal of Government of India is related to

(1) Eight core industries
(2) Micro, small and medium enterprise
(3) Mining and quarrying industries
(4) All of the above

---

62. महाराष्ट्राच्या 'व्हिजन 2030' पत्रिकेनुसार, महाराष्ट्रातील पायाभूत सुविधांविषयी खालीलपैकी कोणते मुद्दे योग्य आहेत ?

अ. विद्युत क्षेत्रातील खाजगी क्षेत्राचे योगदान – 50.8%
ब. प्रति किमी लांबीच्या रस्त्यावरील वाहन संख्या – 93
क. आंतरराष्ट्रीय विमानतळांची संख्या – 4
ड. विद्युतनिर्मिती क्षमतेत औष्णिक उर्जा स्रोतांचे योगदान – 17.8%

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब, क आणि ड
(2) अ, ब आणि क
(3) केवळ अ आणि ब
(4) अ, ब आणि ड

Which of the following points about infrastructure in Maharashtra is correct, as per 'Vision 2030' document of Maharashtra ?

a. Private sector contribution to electricity – 50.8%
b. No. of vehicles per km road length – 93
c. No. of international airports – 4
d. Contribution of thermal energy sources to generating capacity – 17.8%

Answer Options :

(1) a, b, c and d
(2) a, b and c
(3) Only a and b
(4) a, b and d

---

63. खालीलपैकी कोणती एकात्मिक उर्जा विकास योजनेची उद्दिष्टे आहेत ?
   अ. वितरण जाळे सशक्त करणे
   ब. शेतकऱ्यांना अनुदानित वीज पुरविणे
   क. उर्जा वितरण क्षेत्रात माहिती-तंत्रज्ञानाचा वापर करणे

   पर्यायी उत्तरे :
   (1) अ आणि ब फक्त (2) ब आणि क फक्त (3) अ आणि क फक्त (4) वरीलपैकी सर्व

   Which of the following are the objectives of Integrated Power Development Scheme (IPDS) ?
   a. Strengthening distribution network
   b. Providing subsidised power to farmers
   c. Use of information technology in power distribution sector

   Answer Options :
   (1) a and b only (2) b and c only (3) a and c only (4) All of these

---

64. 'उडे देश का आम नागरिक' अर्थात 'उडान' ही योजना ____________ मध्ये सुरू करण्यात आली.
   (1) सप्टे. 2016 (2) आक्टो. 2016 (3) नोव्हें. 2016 (4) डिसें. 2016

   'Ude Desh Ka Aam Nagrik' (UDAN) scheme was launched in
   (1) Sept. 2016 (2) Oct. 2016 (3) Nov. 2016 (4) Dec. 2016

---

65. खालील विधाने विचारात घ्या :
   अ. भारतमाला परियोजना हा केंद्र सरकार आणि राज्य सरकाराद्वारे राबविण्यात येणारा महत्त्वाकांशी पायाभूत सुविधा कार्यक्रम आहे.
   ब. संत तुकाराम पालखी मार्ग आणि संत ज्ञानेश्वर पालखी मार्ग प्रकल्पांचा भारतमाला परियोजनेत समावेश आहे.

   वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहे/त ?

   पर्यायी उत्तरे :
   (1) केवळ अ योग्य आहे (2) दोन्ही अ आणि ब योग्य आहेत
   (3) केवळ ब योग्य आहे (4) वरीलपैकी नाही

   Consider the following statements :
   a. Bharatmala Pariyojana is an ambitious infrastructure programme being implemented by Central Government and State Governments.
   b. Sant Tukaram Palkhi Marg and Sant Dnyaneshwar Palkhi Marg Projects are included in Bharatmala Pariyojana.

   Which of the statement/s given above is/are correct ?

   Answer Options :
   (1) Only a is correct (2) Both a and b are correct
   (3) Only b is correct (4) None of the above

---

66. खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. इंडोनेशियातील बाली येथे 3 ते 7 डिसेंबर 2013 या कालावधीत जागतिक व्यापार संघटनेची नववी मंत्रीस्तरीय बैठक झाली होती.

ब. बाली पॅकेज मधील मुख्य करार अन्न अनुदान आणि व्यापार सुलभतेशी संबंधीत आहेत.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ बरोबर आहे

(2) फक्त ब बरोबर आहे

(3) दोन्ही अ आणि ब चूक आहेत

(4) दोन्ही अ आणि ब बरोबर आहेत

Consider the following statements :

a. The Ninth World Trade Organisation's Ministerial meeting was held in Bali, Indonesia during 3 to 7 December 2013.

b. The main agreements in the Bali package were related to food subsidies and trade facilitation.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) Only a is correct

(2) Only b is correct

(3) Both a and b are incorrect

(4) Both a and b are correct

67. जीएसटीचे कोणते प्रतिमान भारतात आणण्यात आले आहे ?

(1) राष्ट्रीय स्तरावरील जीएसटी

(2) राज्य स्तरावरील जीएसटी

(3) दुहेरी जीएसटी

(4) एकात्मिक जीएसटी

Which model of GST has been introduced in India ?

(1) National Level GST

(2) State Level GST

(3) Dual GST

(4) Integrated GST

---

68. सार्वजनिक उपक्रम सर्वेक्षण 2008-09 नुसार 125 सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमांनी केलेल्या स्व-मूल्यांकनाच्या आधारे __________ असे प्रमाणित केले गेले.

अ. 47 उत्कृष्ट होते.

ब. 35 खूप चांगले.

क. 25 समाधानकारक आणि 18 वाजवी.

ड. 25 चांगले आणि 18 वाजवी.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब आणि क (2) अ, ब आणि ड (3) ब, क आणि ड (4) अ, क आणि ड

According to the Public Enterprises Survey 2008-09 on the basis of the self-evaluation by 125 Public Sector Enterprises

a. 47 were rated excellent.

b. 35 very good.

c. 25 satisfactory and 18 fair.

d. 25 good and 18 fair.

Answer Options :

(1) a, b and c (2) a, b and d (3) b, c and d (4) a, c and d

69. वस्तू आणि सेवा करांत कोणते कर अंतर्भूत केले आहेत ?

अ. अबकारी कर.

ब. उत्पन्न कर.

क. मूल्यवर्धित कर.

ड. सेवा कर.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ फक्त (2) अ, ब आणि क फक्त

(3) अ, क आणि ड फक्त (4) ब फक्त

Which taxes are subsumed under GST (Goods and Services Tax) ?

a. Excise duties.

b. Income tax.

c. Value added tax.

d. Service tax.

Answer Options :

(1) a only (2) a, b and c only

(3) a, c and d only (4) b only

---

70. __________ मध्ये निर्गुंतवणूक हा शब्द पहिल्यांदा वापरला गेला.

(1) अर्थसंकल्प 1991-92

(2) अर्थसंकल्प 1990-91

(3) अंतरिम अर्थसंकल्प 1991

(4) अंतरिम अर्थसंकल्प 1992

The term 'disinvestment' was used for first time in

(1) Budget 1991-92

(2) Budget 1990-91

(3) Interim Budget 1991

(4) Interim Budget 1992

---

71. जागतिक व्यापार संघटनेत खालीलपैकी कोणते करार अंतर्भूत होतात ?

अ. वस्तूंच्या व्यापारावरील बहुपक्षीय करार.

ब. सेवा व्यापारावरील सामान्य करार.

क. कापड आणि कपड्यांवरील करार.

ड. व्यापारविषयक बौद्धिक मालमत्ता करार.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ अ आणि क
(2) केवळ ब आणि ड
(3) केवळ अ, ब आणि ड
(4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following agreements comes under World Trade Organisation ?

a. Multilateral Agreements on Trade in goods.

b. General Agreement on Trade in Services.

c. Agreements on Textiles and Clothing.

d. Agreement on Trade Related Intellectual Property (TRIPs).

Answer Options :

(1) Only a and c
(2) Only b and d
(3) Only a, b and d
(4) All of the above

---

72. भारत सरकारने स्वीकारलेल्या स्थूल आर्थिक स्थिरीकरण कार्यक्रमात __________ याचा समावेश होतो.

अ. औद्योगिक खुलेपणा

ब. वित्तीय सुधारणा

क. व्यवहारतोल समायोजन

ड. महागाई नियंत्रण

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब आणि क
(2) अ, क आणि ड
(3) अ, ब आणि ड
(4) ब, क आणि ड

The Macroeconomic Stabilisation Programme adopted by the Government of India consist of

a. Industrial deregulation

b. Fiscal correction

c. Balance of Payments adjustment

d. Control of inflation

Answer Options :

(1) a, b and c
(2) a, c and d
(3) a, b and d
(4) b, c and d

---

73. एमआरटीपी कायदा, 1969 रद्द करून स्पर्धा कायदा, 2002 ने बदलला व तो ____________ पासून लागू करण्यात आला.

(1) 1 सप्टेंबर 2002
(2) 1 सप्टेंबर 2005
(3) 1 सप्टेंबर 2007
(4) 1 सप्टेंबर 2009

MRTP Act, 1969 was repealed and replaced by the Competition Act, 2002 which is implemented with effect from ________.

(1) September 1, 2002
(2) September 1, 2005
(3) September 1, 2007
(4) September 1, 2009

---

74. खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. व्हॅट दर आणि नियम राज्यानुसार भिन्न आहेत.

ब. जीएसटी सर्व राज्यांमध्ये एकसमान कर प्रणाली आणते.

क. भारताने एकल जीएसटी मॉडेल स्वीकारले आहे.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ आणि ब
(2) अ आणि क
(3) ब आणि क
(4) वरीलपैकी सर्व

Consider the following statements :

a. VAT rates and regulations differ from state to state.

b. GST brings in uniform tax system across all the states.

c. India has adopted the single GST model.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) a and b
(2) a and c
(3) b and c
(4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / **SPACE FOR ROUGH WORK**

75. खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. पीएम वाजपेयी सरकारने 1999 मध्ये नवीन निर्गुंतवणूक विभाग तयार केला.

ब. 2001 मध्ये निर्गुंतवणूक विभाग पूर्ण मंत्रालय बनले.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ अ (2) केवळ ब

(3) दोन्ही अ आणि ब (4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements :

a. Government of PM Vajpayee created new department of disinvestment in 1999.

b. Department of disinvestment became a full Ministry in 2001.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) Only a (2) Only b

(3) Both a and b (4) None of the above

---

76. जागतिक व्यापार संघटनेनुसार वर्ष 2020 मधे भारत व्यापारीमाल निर्यातदारांमधे आणि व्यापारीमाल आयातदारांमधे जागतिक क्रमवारीत अनुक्रमे खालीलपैकी कोणत्या क्रमांकांवर होता ?

(1) निर्यात क्रम 12, आयात क्रम 7 (2) निर्यात क्रम 30, आयात क्रम 5

(3) निर्यात क्रम 21, आयात क्रम 14 (4) निर्यात क्रम 41, आयात क्रम 21

As per WTO what was India's ranking in the world merchandise exports and in the world merchandise imports for the year 2020, among the world exporters and importers respectively ?

(1) Export rank 12, Import rank 7 (2) Export rank 30, Import rank 5

(3) Export rank 21, Import rank 14 (4) Export rank 41, Import rank 21

77. ब्रिक्स वुमेन्स बिझनेस अलायन्स (BRICS WBA) संदर्भातील पुढील विधाने वाचा.

अ. जुलै-2020 मधे अधिकृतपणे उपक्रमांची सुरुवात.

ब. परस्पर लाभाचे प्रकल्प ओळखून आणि महिला उद्योजकांच्या व्यावसायिक हितसंबंधांना चालना देवून ब्रिक्स देशांतील द्विपक्षीय व्यापाराला चालना देणे हा त्याचा उद्देश आहे.

क. ब्रिक्स देशांतील 25 महिला नेत्यांचा त्यात समावेश आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब आणि क बरोबर आहेत

(2) अ आणि ब फक्त बरोबर आहेत

(3) ब आणि क फक्त बरोबर आहेत

(4) अ आणि क फक्त बरोबर आहेत

Read the following statements related to BRICS Women's Business Alliances (BRICS WBA).

a. Officially launched its activities in July 2020.

b. It aims to faster bilateral trade between BRICS countries by identifying projects of mutual benefits and unlocking opportunities for advancing business interests of women entrepreneurs.

c. It comprises 25 women leaders from BRICS countries.

Answer Options :

(1) a, b and c are correct

(2) a and b only are correct

(3) b and c only are correct

(4) a and c only are correct

78. विदेशी व्यापार धोरण 2015-2020 अंतर्गत पूर्वी अस्तित्वात असलेल्या कोणत्या योजनेच्या बदल्यात 'भारतातून सेवा निर्यात' योजना सुरु करण्यात आली ?

(1) फोकस प्रॉडक्ट योजना

(2) मार्केट लिंकड् फोकस प्रॉडक्ट योजना

(3) सर्व्हड फ्रॉम इंडिया योजना

(4) फोकस मार्केट योजना

Which of the following scheme was replaced by the Services Exports from India Scheme (SEIS) under Foreign Trade Policy 2015-2020 ?

(1) Focus Product Scheme

(2) Market Linked Focus Product Scheme

(3) Served from India Scheme

(4) Focus Market Scheme

---

79. ऐच्छिक उत्पन्न घोषणा योजना (VDIS) ———— मध्ये जाहीर करण्यात आली.

(1) 1993-94 (2) 1995-96 (3) 1997-98 (4) 1999-2000

The Voluntary Disclosure of Income Scheme (VDIS) was announced in

(1) 1993-94 (2) 1995-96 (3) 1997-98 (4) 1999-2000

---

80. खालीलपैकी कोणता जागतिकीकरणाचा निकष नाही ?

(1) देशादेशांमधील व्यापारविषयक निर्बंध कमी करणे

(2) देशादेशांमध्ये भांडवलाचा मुक्त संचार

(3) तंत्रज्ञानाचा मुक्त संचार

(4) विविध देशांमध्ये श्रमाचा मुक्त संचार नाही

Which of the following is not the parameter of the globalisation ?

(1) Reduction of trade barriers among the nation-states

(2) Free flow of capital among the nation-states

(3) Free flow of technology

(4) Not free movement of labour in different countries

---

81. भारताच्या व्यापारतोल भांडवली खात्यात __________ यांचा समावेश होता.

अ. कर्जे
ब. विमा
क. रूपया कर्ज सेवा
ड. विदेशी गुंतवणूक

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब आणि क (2) अ, क आणि ड (3) ब, क आणि ड (4) वरीलपैकी सर्व

Capital account of balance of payments of India consist of

a. Loans
b. Insurance
c. Rupee debt service
d. Foreign investment

Answer Options :

(1) a, b and c (2) a, c and d (3) b, c and d (4) All of the above

---

82. 2020-21 या कालावधीत भारतात थेट विदेशी गुंतवणुकीचा उद्योग निहाय उतरत्या क्रमाने क्रम (मांडणी) करा.

अ. वाहतूक
ब. उत्पादन
क. बांधकाम
ड. संगणक सेवा

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब, क आणि ड (2) ब, ड, अ आणि क
(3) क, ड, अ आणि ब (4) ड, ब, अ आणि क

Arrange in the descending order of following industry-wise inflows of foreign direct investment to India during 2020-21.

a. Transport
b. Manufacturing
c. Construction
d. Computer services

Answer Options :

(1) a, b, c and d (2) b, d, a and c
(3) c, d, a and b (4) d, b, a, and c

---

83. खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. WTO ची दहावी मंत्रीस्तरीय परिषद केनिया येथे आयोजित करण्यात आली होती.

ब. WTO ची अकरावी मंत्रीस्तरीय परिषद इंडोनेशिया येथे आयोजित करण्यात आली होती.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ अ बरोबर आहे (2) केवळ ब बरोबर आहे

(3) दोन्ही अ आणि ब बरोबर आहेत (4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements :

a. The WTO's Tenth Ministerial Conference was held in Kenya.

b. The WTO's Eleventh Ministerial Conference was held in Indonesia.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) Only a is correct (2) Only b is correct

(3) Both a and b are correct (4) None of the above

---

84. खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. 2021-22 दरम्यान ऑस्ट्रेलिया आणि सौदी अरेबिया भारताच्या पेट्रोलियम निर्यातीसाठी पाचव्या आणि सातव्या क्रमांकाची सर्वात मोठी निर्यात ठिकाणे बनली आहेत.

ब. 2021-22 मध्ये भारताच्या एकूण निर्यातीपैकी पेट्रोलियम, तेल आणि वंगण निर्यातीचा वाटा 16.0 टक्के होता.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने चूकीची आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ चूक आहे (2) फक्त ब चूक आहे

(3) दोन्ही अ आणि ब चूक आहेत (4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements :

a. During 2021-22 Australia and Saudi Arabia have become the fifth and seventh largest export destinations for India's petroleum exports.

b. Petroleum, oil and lubricants exports accounted for 16.0 percent of India's total exports during 2021-22.

Which of the statement/s given above is/are incorrect ?

Answer Options :

(1) Only a is incorrect (2) Only b is incorrect

(3) Both a and b are incorrect (4) None of the above

---

85. जोड्या जुळवा.

खाली दिलेल्या वर्ष 2020-21 मधील, थेट परकीय गुंतवणूक प्रवाह आकर्षित करणारी क्षेत्रे (स्तंभ 'अ') आणि त्या क्षेत्रांचा एकूण थेट परकीय गुंतवणूकीतील वाटा (स्तंभ 'ब') यांच्या योग्य जोड्या जुळवा.

	स्तंभ 'अ' **(क्षेत्र)**		**स्तंभ 'ब'** **(टक्केवारी)**
अ.	संगणक सॉफ्टवेअर आणि हार्डवेअर	i.	2.7
ब.	मोटरगाड्या (Automobile) उद्योग क्षेत्र	ii.	4.4
क.	सेवा क्षेत्र	iii.	8.5
ड.	व्यापार (Trading) क्षेत्र	iv.	43.8

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	iv	i	iii	ii
(3)	iii	iv	i	ii
(4)	ii	iii	iv	i

Match the following.

Match the sectors attracting the foreign direct investment (equity) inflows given in Column 'A' with their percentage share in total foreign direct investment equity inflows given in Column 'B' for the year 2020-21.

	Column 'A' **(Sector)**		**Column 'B'** **(%)**
a.	Computer software and hardware	i.	2.7
b.	Automobile industry	ii.	4.4
c.	Services sector	iii.	8.5
d.	Trading sector	iv.	43.8

Answer Options :

	a	b	c	d
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	iv	i	iii	ii
(3)	iii	iv	i	ii
(4)	ii	iii	iv	i

86. खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. एफआरबीएम कायदा 5 जुलै, 2004 पासून लागू झाला.

ब. एफआरबीएम कायदा केंद्र सरकार आणि राज्य सरकारांना बंधनकारक आहे.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ अ बरोबर आहे

(2) दोन्ही अ आणि ब बरोबर आहेत

(3) केवळ ब बरोबर आहे

(4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements :

a. The FRBM Act became effective from July 5, 2004.

b. The FRBM Act is mandatory for the Central Government and State Governments.

Which of the statement/s given above is /are correct ?

Answer Options :

(1) Only a is correct

(2) Both a and b are correct

(3) Only b is correct

(4) None of the above

87. खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. घटनेचे अनुच्छेद 275 आणि 282 सहाय-अनुदानाच्या प्रश्नांशी संबंधीत आहेत.

ब. अनुच्छेद 275 अंतर्गत अनुदान कोणत्याही सार्वजनिक उद्देशासाठी राज्यांना दिले जाते.

क. अनुच्छेद 282 अंतर्गत अनुदान राज्यांना ''सहाय्याची गरज'' मध्ये दिले जाते.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही अ आणि क योग्य आहेत
(2) केवळ अ योग्य आहे
(3) केवळ क योग्य आहे
(4) वरीलपैकी सर्व

Consider the following statements :

a. Articles 275 and 282 of the Constitution deal with the question of grants-in-aid.

b. Grants under Article 275 are given to the states for any public purpose.

c. Grants under Article 282 are given to the states in "need of assistance".

Which of the statement/s given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) Both a and c are correct
(2) Only a is correct
(3) Only c is correct
(4) All of the above

---

88. ________ मधून व्याज देयक वजा केल्यानंतर प्राथमिक तूट प्राप्त होते.

(1) महसूली तूट
(2) मौद्रिक तूट
(3) राजकोषीय तूट
(4) अर्थसंकल्पीय तूट

Primary deficit is obtained by deducting interest payment from the

(1) Revenue deficit
(2) Monetised deficit
(3) Fiscal deficit
(4) Budgetary deficit

89. ____________ वित्त आयोगाने अशी शिफारस केलेली होती की 2011 च्या जनगणनेच्या लोकसंख्येनुसार राज्यांना अनुदान द्यावे.

(1) पंधराव्या (2) चौदाव्या

(3) सोळाव्या (4) तेराव्या

____________ Finance Commission recommended that grants should be distributed to states as per population of 2011 census.

(1) Fifteenth (2) Fourteenth

(3) Sixteenth (4) Thirteenth

90. 15 व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार पुढीलपैकी कोणत्या राज्याचा 2021-22 ते 2025-26 या कालावधीत केंद्रीय करांमध्ये सर्वाधिक वाटा असेल ?

(1) महाराष्ट्र

(2) मध्य प्रदेश

(3) आंध्र प्रदेश

(4) उत्तर प्रदेश

As per the 15th Finance Commission recommendations which of the following State will have highest share in Central Taxes during 2021-22 to 2025-26 ?

(1) Maharashtra

(2) Madhya Pradesh

(3) Andhra Pradesh

(4) Uttar Pradesh

91. पिकॉक आणि वाईजमन यांनी सांगितलेल्या सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीचे अंतिम परिणाम काय आहेत ?

अ. विस्थापण परिणाम

ब. सखोल आणि रूंदीकरण परिणाम

क. तपासणी परिणाम

ड. केंद्रीकरण परिणाम.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब आणि क (2) अ, क आणि ड

(3) ब, क आणि ड (4) वरीलपैकी सर्व

What are the resulting effects of growth of public expenditure stated by Peacock and Wiseman ?

a. Displacement effect

b. Deepening and widening effect

c. Inspection effect

d. Concentration effect.

Answer Options :

(1) a, b and c (2) a, c and d

(3) b, c and d (4) All of the above

---

92. खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. अर्थसंकल्प 2021-22 मध्ये 13 क्षेत्रांसाठी उत्पादन सलग्न प्रोत्साहन योजना सुरू केली.

ब. पीएलआय योजना 2022-23 पासून 5 वर्षाच्या कालावधीसाठी लागू करण्यात आली.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त ब योग्य आहे (2) दोन्ही अ आणि ब योग्य आहेत

(3) फक्त अ योग्य आहे (4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements :

a. Budget 2021-22 launched Production Linked Incentive Schemes for 13 Sectors.

b. PLI Scheme is for a period of 5 years starting from 2022-23.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) Only b is correct (2) Both a and b are correct

(3) Only a is correct (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

93. खालीलपैकी कोणती साधने करेत्तर उत्पन्नाची साधने आहेत ?

अ. कर्ज

ब. देणगी

क. मुद्रांक शुल्क

ड. फी.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ (2) ब आणि क

(3) यापैकी नाही (4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following are non-tax revenue sources ?

a. Loan

b. Donation

c. Stamp-duty

d. Fee.

Answer Options :

(1) Only a (2) b and c

(3) None of these (4) All of the above

---

94. खालीलपैकी प्रत्यक्ष कर कोणते आहेत ?

अ. संपत्ती कर

ब. उत्पन्न कर

क. वाहनांवरील कर

ड. वस्तू व सेवा कर.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) अ आणि ब (4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following are direct-taxes ?

a. Wealth tax

b. Income tax

c. Tax on vehicle

d. Goods and Services Tax.

Answer Options :

(1) Only a (2) Only b (3) a and b (4) All of the above

95. शून्याधारीत अर्थसंकल्पाचा वापर महाराष्ट्रात ____________ मध्ये करण्यात आला.

(1) 1980 (2) 1982 (3) 1984 (4) 1986

Zero based budget was used in Maharashtra in

(1) 1980 (2) 1982 (3) 1984 (4) 1986

96. 2019-20 दरम्यान एकूण कर महसूलाच्या संदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. उत्पन्नावरील कर महामंडळ करापेक्षा कमी होता.

ब. महामंडळ करापेक्षा वस्तू आणि सेवा कर जास्त होता.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही अ आणि ब योग्य आहे (2) केवळ ब योग्य आहे

(3) केवळ अ योग्य आहे (4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements in the context of Gross Tax Revenue during 2019-20 :

a. Taxes on income were lower than corporation tax.

b. Goods and Service Tax was higher than corporation tax.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) Both a and b are correct (2) Only b is correct

(3) Only a is correct (4) None of the above

97. प्रत्यक्ष करांच्या दोषांसंदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या :

अ. प्रत्यक्ष करांमुळे कामाचा प्रयत्न पुरवठा कमी होऊ शकतो.

ब. प्रत्यक्ष कर बचत आणि गुंतवणूकीसाठी प्रोत्साहन कमी करतात.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ अ योग्य आहे (2) केवळ ब योग्य आहे

(3) दोन्ही अ आणि ब योग्य आहेत (4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements in the context of demerits of direct taxes :

a. Direct taxes may reduce supply of work effort.

b. Direct tax reduce incentive to save and invest.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

Answer Options :

(1) Only a is correct (2) Only b is correct

(3) Both a and b are correct (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

98. भारताचा सार्वजनिक खर्च वाढण्याची यापैकी प्रमुख कारणे कोणती ?

अ. प्रशासकीय यंत्रणेचा विस्तार

ब. राष्ट्रीय उत्पन्नातील वाढ

क. लोकसंख्या वाढ

ड. किंमत पातळीतील वाढ.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ (2) फक्त क

(3) क आणि ड (4) वरीलपैकी सर्व

Which of these are the main reasons for increasing public expenditure in India ?

a. Extension of administrative mechanism

b. Increase in national income

c. Population growth

d. Increase in price level.

Answer Options :

(1) Only a (2) Only c

(3) c and d (4) All of the above

---

99. आधुनिक अर्थतज्ञांच्या मते ''सार्वजनिक कर्जाचा भार ________ वर पडतो''.

(1) सध्याची पिढी (2) पहिली पिढी

(3) भावी पिढी (4) यापैकी नाही

According to modern economists "The burden of public debt lies on ________".

(1) Present generation (2) Past generation

(3) Future generation (4) None of these

---

100. 1997-98 पासून ________ तुटीचा असा हिस्सा जो भारतीय रिजर्व बँके कडून शासनास दिला जातो त्यास मुद्रीत तूट म्हणून ओळखले जाते.

(1) प्राथमिक (2) महसूली

(3) राजकोषीय (4) भांडवली

Part of ________ deficit provided by the RBI to the government is known as a monetised deficit since 1997-98.

(1) Primary (2) Revenue

(3) Fiscal (4) Capital

सूचना – (पृष्ठ 1 वरून पुढे.....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षा कक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तर-क्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्रीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्न-क्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

SEAL